MITOMANIJA

kazališna predstava
Kazalište Trešnja

Nakon *Kozmičkih žonglera* Kalmana Mesarića koji su igrali u Gavelli 2023/2024., malo tko je na repertoarima zagrebačkih kazališta očekivao još jednu predstavu prema motivima iz Hesioda. Ovaj put riječ je o mjuziklu *Mitomanija: u početku bijaše mit* kazališta Trešnja u režiji Dore Ruždjak Podolski, koji uspijeva ostvariti ono što su *Kozmički žongleri* htjeli, ali nisu mogli. Dramaturginja Marijana Fumić uspjela je iz Hesiodove *Teogonije* izvući okosnicu predstave (priču o smjeni vlasti među bogovima, Prometeju i Pandori, te rođenju Atene), koju je nadogradila nekima od najpoznatijih priča grčke mitologije (Minotaur, Tezej i Arijadna, Heraklovih dvanaest zadataka, Atena i Arahna i dr.). Iako je klasičnom filologu koji je čitao Hesioda možda teško uočiti dramaturški potencijal u priči o svrgavanju vrhovnih bogova na Olimpu, pretvaranjem narativnog teksta u dijalog, brzim i vještim kretanjem glumaca po pozornici te upotrebom rekvizita i ovaj dio postaje dinamičan.

Vrlo je inventivno prikazan i mit o Tezeju i Minotauru. Njihovom susretu prethodi prikaz sestrinske ljubavi koju Arijadna osjeća prema Minotauru, kao i majčino zanemarivanje. Tezejev dolazak brat i sestra komentiraju istim ili sličnim replikama koje dramatično naglašavaju različite ishode koje će po njihove živote imati dolazak atenskog junaka. Da se gledatelji ne bi uspavali, neke su priče razlomljene na više epizoda tako da stalno treba povezivati dijelove predstave. Koherentnost se osigurava kako tekstualnim, tako i vizualnim referencama (Hera u kasnijem dijelu predstave nosi Kronov kaput za koji kaže „To mi je od ćaće"; Perzej u trećem od tri pojavljivanja upada u jedan prizor u potrazi za žičarom na Olimpu; glumci pantomimom prikazuju neke ranije spomenute epizode dok glume likove na Arahninom ćilimu, itd.).

Od vizualnih elemenata svakako treba pohvaliti kostime, naročito Posejdonovu dugu lelujavu plavu suknju efektno iskombiniranu s diskretnom krunom i upadljivim trozubom te Zeusovu bijelu trenirku sa svjetlucavim munjama. No kostimi sami po sebi ne bi ništa značili da ih ne nose odlični glumci (osobito se ističu Matija Čigir u ulozi Minotaura, Radovan Ruždjak u ulozi Zeusa i Jure Radnić

u ulozi Posejdona). Glumci u ovoj predstavi nisu statični: skaču, trče i glume cijelim tijelom, npr. Ivana Bakarić rukom odlično dočarava Arahninu pretvorbu u pauka dok nestaje sa scene. Uz to, pjevaju i sviraju razne instrumente (gitaru, klavijature, klarinet), a songovi pripadaju raznim žanrovima, tako da se i na taj način osigurava raznolikost. Iako kombinacija antičke mitologije i glazbe možda na prvi pogled nije prirodna kombinacija, Dora Ruždjak Podolski već ima više nego dovoljno iskustva na tom području: ove je sezone režirala operu *Norma* (romansu između Rimljanina i galske svećenice) u Hrvatskom narodnom kazalištu, a 2024. njezina je klasa na Akademiji dramskih umjetnosti uprizorila *Bakhe* u kojima su glazba, ples i pjevanje igrali značajnu ulogu. U tim se *Bakhama* u ulozi Penteja istaknuo Tomislav Dunđer, koji u *Mitomaniji* nastupa u ulogama Apolona i Herakla, a vjerujemo da je i ovaj put upravo on obogatio predstavu vlastitim vicevima antičke tematike koji su, kao i u *Bakhama*, toliko loši da su zapravo dobri.

Neke od potencijalnih gledatelja mogla bi odbiti činjenica da je ovo predstava namijenjena starijima od 12 godina koja se izvodi u dječjem kazalištu. Ipak, to ne znači da je jednostavna (iako ni u tome nema ništa loše) ili intelektualno nezahtjevna. To prije svega znači da su izbačeni neki sadržaji neprimjereni za mlađu dob kakvi su česti u grčkoj mitologiji, npr. incest (Edip) ili infanticid (Medeja). Također, predstava je osmišljena tako da je može pratiti i publika koja o grčkoj mitologiji ne zna ništa. Za svaki se mit kroz dijaloge ili monologe donosi dovoljno informacija da kontekst bude jasan, a povremeno se objašnjavaju i imena („Uran je nebo!"). Sve je to vrlo sažeto tako da ne zamara one kojima su te stvari već poznate. Predstava ima nekih didaktičnih momenata, npr. objašnjavanje etimologije pojma arahnofobija ili imena galaksije Andromeda, ali su izvedeni tako da ne zvuče predvidivo ili pokroviteljski. Također, koriste se i neki izrazi kojima se služe mladi (npr. *ghostati*), ali ima vokabulara i referenci za sve generacije („od Vardara pa do Triglava", *winter's coming,* i dr.), i to dovoljno da bude atraktivno i simpatično, ali ne toliko da nastane zamor zbog nerazumijevanja.

Međutim, glavni razlog uspjeha predstave nije upotreba suvremenog rječnika, već činjenica da su grčki mitovi zanimljivi i današnjoj publici, ali ih rijetko vidimo prikazane na inventivan način. Iako se u predstavi obrađuju mitovi koji su svim klasičnim filolozima dobro poznati, upravo bi je klasični filolozi trebali pogledati da vide kako se starom materijalu može pristupiti na svjež, inovativan način i pretvoriti ga u nešto lepršavo, zabavno i razumljivo široj publici.

Petra Matović